

DOMOVINA

Mesečna priloga „Slovenski Tisk“

Uredništvo je v Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krona. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za **inzerate** se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat; za večje inzerate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Preobrat!

Slovenska politika je došla do meje, da tako ne sme in ne more iti dalje. Od mnogih strani se kliče, da Slovenci nimajo vodstva. Kolikor pa ga imajo, nezadovoljni so premnogi z njim. Naša dva ljubljanska dnevnikarja pišeta tako, da nas sramotita pred svetom. „Slovenec“ taji dejstva, katera morajo vsakemu poštenemu časnikarju biti znana, v dokaz svojih vedoma neresničnih poročil pa obrekuje po krivem. „Slovenec“ dela z zavrnjenimi sredstvi in zato ne more biti glasilo poštenim ljudem sploh, še manj pa sme biti glasilo duhovnikom, ki imajo ljudstvo učiti poštenosti, pravičnosti in resničnosti. Prepričani moramo vsled tega biti, da velika večina slovenskih duhovnikov ne soglašuje s „Slovencem“. Kakor pa ta list kolje dan na dan „liberalce“, katerim (slovenskim) je v svoji navadi obrekovanje celo učital, da so nam ponemčili mesta in trge na Slovenskem, kar se je zgodilo zdavnaj poprej, kakor je „liberalizem“ prišel med nas, — v časih splošne pobožnosti, — tako mora „Narod“ vsak dan si privoščiti kakega „farja“ ali „faroviko kuharico“ ali „Marijino devico“ na kasilu, — zraven še „bogastvo“ duhovnikov, ki ga v obče ni!

Kar pa danes pretresa svet, to je ljubljanskim časnikarjem postransko in s svojo tesnoobzorno pisavo spravljata prepir, kateremu se svet smeje, med zasobnike. Tako vjedavanje hočeta staj spraviti med štajerske Slovence! Temu se moramo upreti! Večni prepir med Slovenci samimi veže nam skoro vse moči! To je treba spoznati in odpraviti.

Se imamo, kakor smo imeli, skupna pravičnost in krščanske ideje vse! Nazne imamo tudi skupne, naj nosimo duhovske ali posvetne ovratnike. Vzgojo naroda v dobrih krščanskih legah in to nas in maso naroda naravno vodi v boj proti krivicam, ki se mu gode v tem ali onem obziru! Za ta boj pa potrebuje narod svetovne izobrazbe, ako hoče vztrajati in priti do duševnih in gmotnih moči!

To je jedro naše politike. Ker so Kranjci daleč zavozili v stran od potov, ki nas edino morejo pripeljati do blagra, ustaviti se jim moramo in ustrojiti svojo taktiko in strategijo po svoje! Dosedaj še kranjski prepir pri nas ni našel toliko tal, da bi nam izdatno škodoval. Nemoralna orožja ljubljanska bodemo iztrebili. Sloga v vzvišenem pomenu bode nam ostala, ako se v bratroljubji razgovorimo, kakor dozdaj. Različna mnenja v razpravah bodo nam samo bistrila um! Tako do preobrata!

Preziranje našega jezika

na državnih železnicah.

Tržaška „Edinost“ piše pod tem naslovom dne 6. t. m.: Z današnjim dnem, mislimo na večer, bode izročen novi kolodvor pri Sv. Andreju javnemu prometu. Kolodvor sam nima še na svoji vnanji strani nobenih napisov. Ali če smemo soditi po napisih, ki so že prirejeni v notranjem delu, moramo danes računati na popolno preziranje našega jezika na vsej tej državni ustanovi. Kar je napisov, so italijanski in nemški in se jezik našega ljudstva popolnoma prezira. Celo pri blagajni, kjer je največji promet s strankami, na mestu, kjer se bo v veliki meri občevalo s slovanskim prebivalstvom, je napisano le: Fahrkarten — Biglietti. — Če je tu tako, potem gotovo nikjer ne bo drugače. Od Koroškega doli pa notri do Trsta bo tekla nova železnica po slovenskih tleh: velik del trgovin, slovenskih dežela se steka v Trst, vsled tega bo tudi promet s slovenskim občinstvom jako velik in istotako bode velik pritok slovenskega elementa v Trst. Z ozirom na vse to bo obstajala faktična praktična potreba, da uprava nove državne železnice računa z nacionalnim momentom in da vso svojo upravo zlasti v obratu priredi primerno narodnostnim razmeram v teh krajih. Poleg tega pa zahteva to tudi moralni etični moment, dolžnost drž. uprave, da ona prednjači z izgledom spolnjevanja zakonov in praktičnega izvrševanja principa enake pravice za vse. Razne najvišje inštanice, sodne in upravne, so že opetovano izdale pravoreke, da je slovenski jezik tudi v Trstu samem deželni jezik. A kaj pomenja to, kaj je rečeno s tem? Rečeno je, da imamo tu dva deželna jezika: italijanskega in slovenskega. Čim pa imata ta dva jezika oba isti značaj deželnega jezika, imata tudi oba iste prerogative, iste pravice, in ne sme biti eden pred drugim, ali nad drugim, ampak veljati imata oba eden poleg drugega s popolno enako mero javnih pravic! Tako so razsodile že opetovano najvišje sodne in upravne inštanice države. A kdo je v prvi vrsti dolžan, da spoštuje take pravoreke, nego ustanove in podjetja, ki so v direktni dependenci od države, ki so v rokah državne uprave?! Kaj naj si torej mislijo državljani, ako vidijo, da se uprava države ne meni za razsodbe svojih lastnih oblasti, ako vidijo, da se postavljajo celo v direktno nasprotstvo z njimi? Ali more biti drugače, nego da slabi izgledi od take strani kvarijo državljane in jih tako rekoč zavajajo v enak greh. Moremo li zameriti Italijanom in Nemcem, da prezirajo naš jezik, ko imajo pred seboj dejstvo, da ga država sama tudi prezira?!

Sicer pa je uprava državnih železnic sama pripoznala potrebo rabe slovenskega jezika na teh železnicah, tem, da je že pred dlje časa uvela vozne listke s trojezičnim, torej tudi s slovenskim tekstom. S tem je pripoznala, da državnih železnic v naših krajih se poslužuje v veliki meri slovensko in hrvaško ljudstvo. Logični zaključek iz tega dejstva ne more biti drugi, nego ta-le: čim velik del obrata železnic izhaja iz slovenskega ljudstva, mora jezik ljudstva imeti svoje primerno mesto na vseh ustanovah in v vsej upravi železnic.

Toliko se govori ravno te dni o potrebi, da se poležejo narodni boji, da se razna plemena približajo eno k drugemu in da si podajo roko v skupno delo za ekonomske in kulturne interese. Vse lepo in prav: mir med narodi, to je visok cilj, po katerem hrepeni vsako čestito srce. Ali vprašanje je: je li ta pravi solidni in trajni mir možen brez enakih pravic, brez enakega spoštovanja do vsakega naroda in do vsega, kar je vsakemu narodu sveto?! Kdor želi res pomagati do narodnega miru, naj narodom da enako pravico v vsakem pogledu. Dokler vidi kak narod, da ga drugi smatrajo za nekaj višjega (kakor se ravno smatra pri nas Italijane in Nemce), je najnaravnejša stvar, da se tudi sam smatra za nekaj višjega. A menite li, da bo oni, ki sebe smatra za nekaj višjega, res segal bratski v roko njemu, ki ga smatra za nižjega, inferijornega?! Ne, ne bode segal. To je utemeljeno v psihologiji človeške in narodne duše.

Če hoče državna uprava res popospeševati pomirjenje med narodi, mora najprej deliti enako pravo vsem in kazati z dejanji vsakomur, da pravica je enaka za vse. Enaka pravica za vse bodi državni upravi v vrhni princip, v princip nad vsemi principi tudi — na državnih železnicah. Ta enaka pravica prihajaj do izraza na vseh javnih znakih, kakoršni so ravno napisi, in v vsem notranjem poslovanju! V prvi vrsti pa proglašamo za vse preziranje našega jezika na novi železnici odgovornim slavno ravnateljstvo državnih železnic v Trstu. Ono je, ki tu odloča, oziroma, ki tudi viša mesta informuje v tem pogledu! Na slovenskemu prebivalstvu pa je, da pokaže temu ravnateljstvu, da stoji budno na braniku svojih pravic.

Svetovno-politični pregled.

— Državni zbor. Sobotna seja je bila prav kratka. Zbornica je dognala razpravo o prvem delu obrtnega reda. Glasovanje se je odložilo do danes. Predlog dr. Sobotke, naj bo prihodnja seja v torek, je bil odklonjen in je seja danes.

— Volilna reforma. V seji dne 15. t. m. se je razpravljalo o razdelitvi volilnih okrajev na Štajerskem. Načelnik dr. Ploj je oddal predsedstvo podpredsedniku baronu Malfattiju. Prvi je govoril poslanec Hagenhofer, ki je dokazoval, da so po vladnem načrtu kmečke občine na Štajerskem prikrajšane, kajti 333.200 prebivalcev mest in trgov bi volilo 10 poslancev, 577.600 kmečkih volilcev pa le 12 poslancev, tako da bi za mesta in trge prišel en poslanec že na 33.320, v kmečkih občinah pa šele na 48.134 prebivalcev. Še slabše je na Spodnjem Štajerskem, tam voli v kmečkih občinah šele 67.600 volilcev enega poslanca. Krivična se mu sploh zdi delitev v mestne in kmečke volilne okraje, a vlada pri tem ni bila dosledna, ker je pustila na Štajerskem brez stvarnih vzrokov 23 priznanih industrijskih krajev pri kmečkih občinah. Končno je zahteval, naj se število mandator zveša od 28 na 31, in sicer ai naj od novih mandatov dobile enega nemške, enega slovenske kmečke občine, enega pa mesta in trgi. — Posl. Pommer je izjavil, da nemških poslancev ne bo pridobiti za volilno reformo, ako se ne da kranjskim Nemcem mandat. Zato je predlagal, naj se glasovanje o Štajerski odloži ter se ustvari junktim med Štajersko in Kranjsko. Nadalje je zahteval, naj se k mestni skupini za Spod. Štajersko priklopita tudi trga Vuzenica in Sevnica, a za Gradec se naj napravi peti mandat. — Posl. Wastian je kazal v svojem govoru skrajno politično nestrpnost. Izjavil je, da za nobeno ceno ne dovoli štajerskim Slovincem sedmega mandata, niti potom junktima. Nemci si ne smejo dati odtrgati južno Drave najmanjšega kosčka. Kranjski Nemci morajo dobiti svoj mandat, sicer vladna predloga ne dobi nemških glasov. Več kot polovico (?) davkov plačnajo na Kranjskem Nemci, in petina (?) zemlje je v nemških rokah. Tudi koroški Slovenci ne smejo dobiti za nobeno ceno novega mandata. — Prihodnja seja jutri.

— Trgovski minister je v petek državnemu zboru predložil načrt zakona, po katerem se pooblašča vlada, da najpozneje do 31. decembra 1906 provizorično uredi svoje trgovinske odnose z inozemstvom.

— Volilna reforma in generalna stavka na Dunaju. Socijalno demokratični listi priobčujejo oklic, v katerem se opozarja na zavlačevanje volilne reforme v odseku. Soc. demokratje hočejo radi tega, ako bo delo odseku za volilno reformo tako počasi napredovalo, povzročiti, da bode koncem t. m. delo na Dunaju tri dni počivalo.

— **Dr. Körber na zatožni klopi.** Med različnimi parlamentarnimi strankami se dela na to, naj se bivši ministrski predsednik Körber obtoži zaradi zakonolomnega in nepoštenega postopanja pri stavbi pristana v Trstu.

— **Ogrski proračun.** V seji z dne 14. t. m. ogrskega državnega zbora je predložil ministrski predsednik drž. proračun za leto 1906, ki izkazuje 1.086.677.187 K rednih izdatkov in 1.125.424.789 K rednih dohodkov, potemtakem je preostanka 38.747.602 K. Pri izred. prometu pa je 38.745.030 K primanjkljaja, tako da znaša končni preostanek le 2572 K. V splošnem so se dohodki zadnjih dveh let pomnožili za 44 milijonov. Za odškodnino k orožnim vajam poklicanim rezervistom se je postavilo v proračun 1.800.000 K, kar je zbornica z navdušenjem pozdravila.

— **Iz Ruske.** V Bjelostoku so se godile ob priliki pravoslavne procesije grozne reči. Nekdo je vrgel bombo med procesijo; bomba je ubila duhovnika Fedorova in ranila več oseb. Množica je takoj obdolžila žide, navalila nanje ter vse pobila. Začelo se je nato splošno ropanje. Iz židovskih trgovin so zmetali blago na ulice. Celo iz vlakov so vlačili žide ter jih pobijali. Polovico mesta je opustošenega. Vojaštvo je streljalo na množico, a vse ni nič pomagalo.

— **V ruski dumi** je bila nad vse viharna razprava, naperjena proti vojnemu ministru, ki so ga poslanci imenovali morilca in rablja. Poslanci so grozili z revolucijo in izrekli vladi svoje ogorčenje. Anikin je predlagal, naj izda duma oklic na narod ter pojasni, da še toliko moči nima, da bi rešila življenje po krivici na smrt obsojenemu človeku.

— **Duma ne bo odgodena.** Dnevnik „Duma“ demantuje vest o bližnjem razpustu dume. Vlada namerava odgoditi dumo med 28. julijem in 2. avgustom. Za časa počitnic izda potem vlada vrsto raznih odredb, ki utegnejo umiriti deželo.

— **Novi angleški odposlanec v Belemgradu.** Kakor je zvedel „Standard“, je imenovan angleškim odposlancem v Belemgradu Whitehead, doslej poslaniški svetovalec pri angleškem poslaništvu v Berlinu.

— **Angleško-francosko-italijanska zveza.** Berlinska „Tages Zeitung“ je objavila vest iz Rima, v kateri se zatrjuje, da meseca septembra obišče italijanska kraljeva dvojica kralja Edvarda v Londonu. Vest pravi, da se povodom tega potovanja sklene zveza med Italijo in Anglijo. Načrt pogodbe je baje sestavil Tittoni že v Londonu. Tej zvezi med Italijo in Anglijo se potem pridruži tudi Francija.

— **Rumunsko-grški spor.** Konflikt med Rumunsko in grško se je zelo poostрил. Ekumenski patrijarh Joahim je predlagal sv. sinodi, naj izobči vse rumunske cerkvene občine v Macedoniji, ki so se ustanovile lani s sultanovim dovoljenjem. — **Diplomatične zveze med obema državama** so se pretrgale; vsi grški konzuli so odpoklicani iz Rumunije.

Slovenske novice.

Štajersko.

— **Veselicu pevskega zbora „Slov. delavskega podpornega društva“** v Celju je slavna celjska mestna občina prepovedala, češ, da je vrt, na katerem bi se bila imela veselica vršiti, preveč ob cesti, ki je ob nedeljah polna in bi znalo priti do — nesporazumljenj. Kljub temu se je našla na vrtu pod-

pornega društva velika množica slovenskega občinstva, ki se je nemoteno po svoji volji zabavala.

— **Trgovci, pozor!** Moška in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda opozarja, naj gg. trgovci, ki žele inserirati na lepakih za veliko ljudsko veselico, naj to javijo nemudoma, ker se lepaki že te dni razpošljejo. Posamezni inserat bo prišel na 5 kron.

— **„Altdutsche Stube“.** Gospa Zambarutti nas prosi, naj objavimo, da ta napis — ki ga je v zadnji švil ti tiskarski škrat spremenil v „Altdutsche“, prišel na vrata dotne sobe na zahtevo hišnega gospodarja (— Či si menda šteje v veliko zaslug to način odganjati Slovence iz lokala svoje najemnice! —). Imela bo v gostilni tudi, kakor nam sporoča — „Domovino“ na razpolago.

— **Zopet enkrat slavna pošta.** V rokah imamo kuverto od firme Gabriel Friedmann na Dunaju na naslov Franciska Sacotnic (Zakotnik) v Celju. Ta kuverta nosi sledeče poštne pečate: Dunaj 8. V. 06, Celje 9. V. 06 in Celje 13. VI. 06, poleg tega pa — menda na pošti napisane — besede: nicht becaud, Omenjamo, da je dobila gospa Franciška Zakotnik na svojo zahtevo od iste firme drugo pismo z istim naslovom, in takrat je bila „becaud“. Zadeve bi ne omenjali nadalje, a moramo jo v interesu našega trgovstva: vsled poštne brezbriznosti ali malobriznosti bi bila namreč skoraj gospa Zakotnik in firma Friedmann trpela škodo. Če znajo na pošti prav čitati razne řiche, Armbrustschütze itd., bodo menda tudi iz Sacotnic sklepali besedo Zakotnik.

— **Slovensko trgovsko društvo v Celju.** Ustanovni občni zbor tega v nadaljnem razvoju in napredku našega naroda na Slov. Štajerskem veleposlanskega društva bo v nedeljo dne 1. julija t. l. v celjskem „Nar. domu“. Društvo hoče rešiti in ubraniti slovenski trgovski naraščaj pred nemčurštvom. Veliko pozornost bo moralo društvo obračati na nadaljno strokovno in občno naobrazbo svojih mlajših članov. Kajti temeljita in vsestranska naobrazba šele stori trgovca podjetnega, mu da zaupanje v samega sebe ter mu jači energijo in delavnost. In kakor si brez temeljite vsestranske naobrazbe ne moremo misliti dobrega trgovca, tako je po našem mnenju, naobrazba sploh prvi pogoj vspešni trgovini.

— **Svojo mesnico je zaprl celjski mesar Martin Karloschek** v Studenčni ulici danes, dne 18. t. m.

— **Šolske počitnice v celjskem okraju.** Okrajni šolski svet celjski je v svoji seji dne 15. t. m. — uvažuje tozadevna mnenja učiteljstva in kraj. šol. svetov — določil ljudskim šolam šolskega okraja okolice Celje velike počitnice. Od 16. julija do 15. sept. bodo imele počitnice šole: Celje okolica (deška in dekliška), Galicija, Vojnik trg in ok., Ljubečno, Št. Peter v Sav. dolini, Frankolovo, Štore in Teharje. Od 1. avg. do 1. okt. pa: Griže, Ljuboje, Zg. Ponikva, Št. Pavel, Petrovče, Žalec, Dobrna, Št. Jurij ob j. žel. (deška in dekliška), Kalobje, Št. Lovrenc pri P., Nova cerkev, Blagovna, Svetina in Dramlje. (Za Št. Martin v Sav. dolini se še ni določilo, ker še ni došlo poročilo). Pričetek šolski pa bo poslednjepovsod jeseni.

— **Slovenski učitelji!** Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja slovenske učitelje na razpisano učno mesto na dvorazrednici v Kaplji pri Arvežu na Spodnjem Štajerskem. Šola je zadnja ob jezičkovni meji, ki ima še dvojezični pouk. Učitelj dobi meblovano sobo in kurjavo.

Doba za vlaganje prošenj je do 22. t. m. Podpisano vodstvo garantira vsakemu zavednemu slovenskemu učitelju primerno doklado. Naši družbi pa mora ob enem ko oddaja prošnjo naznaniti ta svoj korak. Naša doklada bode — če bo prosilec po tem — brezdvombno presegala vse one nam nasprotnih družtev.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

— **Uradni jezik „Slovsanske zveze“ — nemški!** Pod tem naslovom smo ponatisnili v zadnji številki po spletski „Slobodi“ vabilo „Slovsanske zveze“ na klubsko sejo, v nemškem jeziku. Sobotni „Slovenec“ pa pravi, „da se vabila k sejam „Slov. zveze“ izdajajo v slovenskem in hrvaškem jeziku in je le izjema, ako se v parlamentarni pisarni napiše tako vabilo nemški“. To priobčujemo resnici na ljubo.

— **Zaslужni križec** je dobil včeraj, dne 17. t. m. v Zidanem mostu žandarski četovodja France Kotnik in sicer na prav slovesen način. Prišlo je mnogo njegovih tovarišev, nastopilo je veteransko društvo, nastopila je zidanmoška godba. Navzoč je bil zastopnik politične oblasti, nadporočnik orožniški in še nekaj častnikov. Četovodja Franc Kotnik je rešil mesca marca iz Savinje ženo nekega paznika cementne tovarne v Zid. mostu.

— **Prste si je razstrelil** pri streljanju z možnarji ob priliki včerajnje cerkvene slovesnosti v Širjem pri Zidanem mostu neki železniški delavec. Ko je začel nabijati možnar, je vse eksplodiralo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

— **Ministrski predsednik baron Beck** je bival včerajšnjo nedeljo na svojem gradu Plevni pri Žalcu. Prišel je tje obiskat svojo na smrt bolno sestro gospo Allmeyer. Ob pol 12. uri se je vrnil ministrski predsednik z brzovlakom na Dunaj.

— **Štajerski deželni šolski svet** je izrekel v pokoj stopajočemu nadučitelju v Prihovi, Lovru Serajniku, priznanje kot šolniku in delavcu na narodno-gospodarskem polju. Nastavljeni so definitivno: prov. učitelj Anton Hribernik v Črešnjevcu, Robert Košar pri Sv. Bolfenku na Kogu. Pomožni okrajni učitelj za slovenjegraški pol. okraj postane učitelj v Mariji v Puščavi Ditmar Grösslinger. Def. učiteljici pri Sv. Marjeti niže Ptuj, Idi Binter, se je dovolila možitev z učiteljem Ferd. Bobičem.

— **Ljudska knjižnica v Šoštanju.** Namestništvo je potrdilo pravila in se sprejemajo udje. Ustanovnik je vsak, kdor plača enkrat za vselej 20 kron. Podporniki so oni, ki plačajo vsako leto po 2 kroni v društvene namene. Redni člani so vsi, ki se prijavijo vodstvu in plačajo enkrat za vselej 20 vin. Vsi dopisi, pošiljatve itd. se naj pošiljajo na naslov Vlad. Vošnjak v Šoštanju.

— **Št. Peter v Savinjski dolini.** V nedeljo 24. junija t. l. priredi St. Pavelska godba koncert v prostorih g. Šribarja ob železniški postaji. Med godbenimi točkami poje moški zbor nar. pesmi (Žirovnik, dr. Schwab). Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina prosta. Ugodna zveza z nedeljskimi vlaki!

— **Poročita se** dne 5. julija g. Karl Cimperšek, trgovec v Laškem in gospica Mici Burger iz Poličan.

— **Izlet brežiškega „Sokola“** na Telovo v Bizeljsko se je zvršil na naravnst slovesen način. Obširno poročilo prinesemo.

— **„Brežiški Sokol“** se iskreno zahvaljuje za velikodušni dar 200 K, katerega so ob priliki njegovega zleta na Bizeljsko nabrale častite bizeljske

Slovenke po srečolovu in razprodaji razglednic. Zlasti pa gre slava in občudovanje gospej Olgi Balonovi in gospej Frecetovi, Kosovi, Janežičevi, Balonovi, Vrščevi in vsem, ki so z neumornim delom pripomogle k tako krasnem uspehu celega zleta.

Čast in iskrena jim hvala! Na zdar!

„Brežiški Sokol“.

— **Velike počitnice na ljudskih šolah ptujškega okraja** se prične letos 16. julija in bodo trajale do 15. septembra.

— **Iz Podvline pri Ptuj.** Vsleran je umrl kmetski sin Janez Petrovič. Na Telovo je bil pogreb.

— **Ljutomer.** Bolniška blagajnica je dne 17. junija t. l. gosp. Srečka Vršiča predsednikom izvolila.

— **Ivanjkovec.** Slavna okrajna posojilnica v Ormožu je naklonila vojaškemu veteranskemu društvu v Svetinjah za t. l. podporo v znesku 40 K, za kateri velikodušni dar se odbor društva slavni posojilnici iskreno zahvaljuje.

— **Sv. Ilj v Slov. goricah.** Zapanom v Št. Ilju v Slov. goricah je bil 16. junija izvoljen vrl rodoljub g. Franjo Thaler. Svetovalcem pa gg. Celcer, Freiham in Tišler, sami odločni našinci! Slovenski šentilj ima slov. župana!

— **Umrl je v Logarovcih** pri Sv. Križu na Murskem polju dne 15. t. m. gostilničar gosp. Ivan Razlag, star okoli 30 let.

— **Gradec.** V nedeljo, dne 24. junija priredi slov. društvo „Domovina“ v Gradcu vrtno veselico pri „Oesterreichischen Hof“. Spored: Petje, tamburanje, ribji lov, vojska s konfetom, šaljiva pošta, šaljivi nastop, po osmi uri ples v dvorani. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina za osebo 40 vin, v predkupu 30 vin. Vstopnice se dobijo v društvenih prostorih Stigergasse št. 2, l. K obilni udeležbi vabi najvljudneje odbor.

— **Redka operacija.** V Trstu so pred par meseci zašili nekemu ranjencu srce, a je nesrečnik umrl čez šest dni. V Gradcu v bolnici usmiljenih bratov so pa zdaj izvršili enako operacijo nad 10 let. Alfredom Streitom, katerega je nekdo po nesreči v srcu ustrelil. Operacija se je tako ugodno izvršila, da za trdno upajo, da operiranca obrže pri življenju. Operiral ga je primarij dr. Luksch.

Kranjsko.

— **Žensko vzgojevalno in naobrazovalno društvo „Mladika“** so si ustanovili v petek v Ljubljani. Predsednica je gospa županja Milica Hribarjeva.

— **Veliko sokolsko veselico** z javno telovadbo, petjem in godbo, priredi dne 22. julija v Ilirski Bistrici.

— **Tehniški slovar.** Oisek za izdavanje „Tehniškega slovarja“ je imel preteklo sredo pod predsedstvom načelnika, ravnatelja I. Šubica svoje sesto sejo.

Koroško.

— **Era Pittreich!** V petek se je vršila pred c. kr. okrajnim sodiščem v Celovcu že vdrugeč kazenska razprava na obtožbo tamošnjega odvetnika dr. Golla zoper dr. Brejca zaradi razžaljenja časti. O tej, tudi za širšo javnost zanimivi pravdi se bo itak še podrobneje pisalo. Za danes le nekaj! Na prvi razpravi dne 30. marca t. l. sta se posluževala obtoženi dr. Brejca in njegov zagovornik dr. Triller izključno le slovenskega jezika ter je razpravljajoči sodnik vsled protesta nasprotne stranke s posebnim sklepom izrecno priznal to njuno pravico, češ, da je utemeljena v jezikovnih naredbah iz leta 1882. in 1904. Zoper

Slovanski jug.

— „Herr Polizeichef! der Kerl betrügt!“ Na Jelačićevem trgu v Zagrebu je v nedeljo dopoldne prodajal neki kmet kokoši. Med kupci je bil tudi neki zagrebski trgovec, ki se je s kmetom prepiral za ceno. V tem pride po trgu policijski šef Belošević. Ko ga trgovec zagleda, zakliče mu po nemško: „Herr Polizeichef! der Kerl betrügt. Bitte zu intervenieren!“ Belošević je pristopil in poučil trgovca, da mora govoriti z njim uradno te v hrvaščini! Trgovcu se je pobesil nos, posebno še, ker je množica, katera se je med tem nabrala, okoli njega burno pritrdjevala Beloševiću.

— **Pristopajmo „Slovenski Matici“.** Pod tem naslovom piše profesor Robert Koprinski iz Požege v zadnji številki „Narodne Obrane“: „Hrvati in Slovenci žive od nekdanj v bratski slogi in ljubezni... Toda sama čustva ne zadostujejo, mi se moramo tudi sporazumeti in razumeti, to se pa ne doseže s čustvi, marveč z delom, čitanjem in potovanjem. Najlažje se bomo spoznali potom književnosti. Slovenci delajo to že davno. Naša „Matica“ ima že preko 30 let mnogo članov-Slovencev, a tudi sedaj jih ima več sto. To je najboljši dokaz, da oni resno razumevajo svojo nalogo. A kako Hrvati? Teško mi je priznati, da mi ne kažemo nobene ljubavi napram slovenski knjigi. „Slovenska Matica“ ima komaj kakih 40 članov Hrvatov, a to je žalostno znamenje, ker Hrvati druge slovenske knjige najbrže še manj kupujejo. Slovenska književnost ni niti stara niti velika, ali to ji ni malo ne zmanjšuje cene. Kakor so Slovenci napredni in vestni delavci, tako je tudi njihova književnost ugledna in častna. Baš v zadnji dobi kaže tako bujno delovanje in tako sveže lice, da mi Hrvati lahko samo obžalujemo, da tudi pri nas ni tako. „Slovenska Matica“ je glavni predstavitelj slovenske književnosti. Za svoje delovanje si je ustvarila obsežen program. Da spozna čim boljše Slovence s hrvatsko književnostjo in s hrvatskim življenjem, bo izdajala „Hrvatsko knjižnico“, ki jo bo urejeval prof. dr. Fr. Ilesič, navdušen zagovornik edinstva in skupnega dela med Slovenci in Hrvati. On je sotrudnik naše „Matice“ in akademije, piše in govori hrvatski, često biva na Hrvatskem, da se torej nadejamo najboljšega uspeha „Hrv. knjižnice“, ki se bo za Slovence tiskala v hrvatskem jeziku. Ali moremo zahtevati večjega dokaza bratske ljubezni? Ali ni dolžnost Hrvatov, da se tudi oni odzovejo temu glasu — ali ni naša dolžnost, da v čim največjem številu pristopimo „Slovenski Matici“?

Svetovne vesti.

— **Žena, ki je videla Waterloo.** Te dni je v Bruselju umrla gospa Marija Tereza Roland v starosti 105 let. Pokojnica je videla bitko pri Waterloo leta 1813, v kateri je bil poražen francoski cesar Napoleon I. Drugi dan po bitki je prišla na bojišče. Imela je tedaj 13 let.

— **Rodbina pod vlakom.** Na postaji Arparien blizu Pariza je hotela žena načelnika postaje s svojimi otroci prehajati vlak. Načelnik jih je hotel zadržati ali v hipu je prihitevši vlak zagrabil njega, ženo in otroke in vsa rodbina je ostala mrtva na licu mesta.

— **Silen vihar** je divjal preteklo sredo v državi Minnesota v Ameriki. 500 metrov na široko in 15 angleških milj na dolgo je vse porušil in uničil. Vihar je podrl železniški most in je bila v zadnjem trenutku preprečena velika železniška nesreča.

— **Oblak se je utrgal** v četrtek nad Dunajem ter je bil poplavljen celo „Burggring“.

— **Devetkratni morilec.** V Berlinu so zaprli nekega Dietricha, ki je priznal, da je umoril devet oseb ter izvršil 46 vlomov. Pet umorov je izvršil na Češkem.

— **Grof Marko Rombelles** je umrl v Untermaisu blizu Merana na Tirolskem. Truplo prepeljejo na Hrvaško.

— **Dvojni umor in samomor.** V Hamburgu je knjigovez Edv. Schneider ustrelil svojo ženo, svojo ljubico in sebe.

— **V zrakoplovu na severni tečaj** hoče dospeti Amerikanec Wellmann; spremljati ga hočejo ameriški raziskovalec major Harsey, francoski zrakoplovec Hervieu in dva norveška mornarja.

— **Trinajst ur valček plesal** je Corsini Guttiero v Parizu. Povabil je več Parižanov, naj se poskusijo z njim, kateri bo dalje vzdržal v neprestanem vrtenju v valčkovem taktu. Oglasilo se je devet resnih konkurentov. Vzdržali so po 2, neko enajstletno deklo 4, dalje po 6, 8, najboljši konkurent 11 ur. Guttiero pa je plesal še dve uri dalje, dokler ni izgubil tudi on sape.

— **Princesa jahalka v cirkusu.** Večni pretendent za španski prestol, znani Don Karlos, ima veselo in razposajeno hčer, princeso Alico burbonsko. Ta nastopa sedaj v cirkusu San Martis v Buenos Ayresu kot jahalka. Don Karlos s svojimi tremi hčerami sploh nima sreče. Alica je od svojega moža princa Schönburg-Waldenburga ločena, princeso Elviro je odpeljal laški slikar Folchi; nedavno se je v nekem italijanskem skladišču tepla s prodajalko. Princesa Beatrika se je omožila s princem Massimo. Postala mu je nezvesta in vsled srčnih bolečin skočila v vodo. S težavo so jo rešili. Najmlajša pa je vesela Alica.

— **Občutki v glavi po usmrtenju.** Izkazalo se je, da če je človek usmrten siloma, da so mu poslednji trenotki včasih še precej dolgotrajni in jako mučni. Strašne bolečine občutijo se takrat zlasti v glavi. To se je pripetilo zlasti — po poročilih francoskih zdravnikov — ob priliki usmrtenja lupeznika Henrika Lanquille-a v Orleansu v Franciji. Ko je bil ta hudo-delec lani koncem junija usmrten z giljotino, kakor je na Francoskem v navadi in je njegova glava odletela v pripravljeni jerbas, prijel jo je naglo ravnatelj mestne bolnišnice v Orleansu, dr. Beaurieux, odličen strokovnjak, da je z dovoljenjem sodnije poskusil z njo posebno skušnjo. Vzdignil je glavo kvišku vso okrvavljeno z obema rokama, pa zaklical je na ušesa: „Lanquille, Lanquille!“ Sedaj je na občudovanje vseh navzočih, da je bilo jih kar groza, glava nekako oživila, in dvoje oči, pomnih življenja pa tudi neizmerne bolesti, uprlo je pogled dolg in pomenljiv v dr. Beaurieuxa. Desno oko je parkrat trenilo, nakar sta se očesi zaprla. Dr. Beaurieux zaklical je ime zločinca zopet, in oči so se odprle, ožrše nekako začudeno na zdravnika, pa kmalu so se spet zaprle. Takoj je zdravnik stresel glavo in zaklical še v tretje, ali sedaj so ostale oči zaprte, stisnjene, ugasnjene... Življenje v strteji glavi je šele čez — dve minuti ugasnilo! — Celi dve minuti je torej trajalo še to grozno trpljenje ob zavednosti in jasnih čutilih, od časa, ko je ostra sekira — giljotina odločila glavo od telesa. Ako pomislimo, da že mala operacija, iztrganje enega zoba provzroči tako hude hude bolečine, da se človeku čas zdi kot cela večnost — ne moremo si predstavljati muk, katere trpi v glavi

človek z odtrgano glavo, to pa dotlej, dokler ne odteče vsa kri iz žil in vsled tega otrpnejo možgani.

Ravno take bolečine se gode v glavah živali, ko se usmrtujejo, posebno onih, katerim se s prerezanjem vratnih žil odpre krvotok, pa se preje ne omamijo z udarcem ali bodljajem na glavi. Če je človeška glava imela čutila še dve minuti, ko je bila že popolno ločena od trupla, koliko dalje šele čuti in trpi uboga žival, ko je zabodena včasih tako slabo in neukretno, da cvili, breca in se muči še dolgo časa. Mozeg je še živ, deluje in prevaja boleti tako dolgo, dokler je polno tople krvi. Zatorej je potrebno vsako žival, namenjeno v klanje, z mahljajem po glavi, ali z novejšo pripravo takoj popolno omamiti, potem pa s pravilnim bodljajem mu odpreti krvotok, da tako ubogi žrtvi zadnje trenutke skrajšamo.

— **Čvrsti zrak v bolniško sobo!** Človek sicer ne more živeti le od zraka, kakor pravi stari pregovor, ali še gotovo manj more živeti brez njega. V tem pa je velika razlika, kakšen je zrak, katerega dihamo? Ob tem vprašanju imajo ljudje različne misli.

Nekateri poslušajo svoje počutke in slabosti, ljubijo vsaj po zimi čez vsa gorkota. Nikdar jim ni pač dosti zakurjeno, v vednem soparu hočejo živeti. Starim in bolehnim ljudem te želje ne smemo zameriti, kajti njih telesna gorkota potrebuje od zunaj več podpore, nego pri zdravem človeku. Drugače pa je, ako se zdrav človek navadi na preveliko toploto v stanovanju zlasti v spalnici. Ta navada nahaja se največkrat v preprostih kočah, pa rodi v kljub močnemu življu priprostega ljudstva le prepogosto slabe nasledke.

Pomislimo le, da največ ljudi boleha in tudi umrje ob času, ko se letni čas z vremenom vred menjava. Tak kritični čas je najbolj pozna jesen in zgodnja spomlad. Radi tega je tudi v tem času tudi največ bolnikov, pa tudi — mrličev. Torej razlika od toplote na mraz in narobe, ta sprememba zdravju vedno škoduje.

Ako ta dvakratna sprememba temperature v letu že toliko vpliva na zdravje človeka, koliko bolj se to zgodi še le, ako človek nešteto krat na dan prehaja iz zaduhle in vroče izbe na mrzel zrak in nazaj. Lahke boleznice kot nahod, so tukaj gotove spremljevalke, pri slabih ljudeh pa je lahko še kaj hujšega.

Vse drugače pa je v tem, ako se držimo v stanovanju bolj srednje gorkote. Človek bodi raje bolj gorko oblečen, vsaj že star pregovor pravi tudi za bolnika: „Zračne sobe, pa gorke postelje“. Soba bolnika bodi torej vedno oskrbljena s svežim zrakom.

To pa se zgodi s pametnim prezračenjem bolniške sobe, katero se vsaj vsako jutro mora za nekaj časa storiti z odpretjem okna. To se pa mora zgoditi previdno, z ozirom na vrata, da ne napravimo prepaha. To se lahko ponovi tudi čez dan, zlasti ako se čuti sopar v sobi, kar pač najrazločnejše pokaže tudi toplomer.

Še posebno pa se svetuje bolniku okrepčati zrak in dihanje, ako okoli njegove postelje obesimo rjuho, v hladno vodo pomočeno in izžmeto. Ta vleče na-se različne gljive in smrad, da je bolniku dihanje s tem mnogo olajšano in zrak bolj čist. Ta svet priporočajo vsi pametni zdravniki in dolgoletne skušnje.

— **Orkan je razdejal** nemško nasebino Gössel v Kansasu. Nad 80 oseb je ubitih.

— **Pri dopolnilni volitvi za državni zbor v Pragi** je bil izvoljen Mladoček Novotny z 1700 glasovi; radikalni kandidat Sokol je dobil 1400 glasov.

ta sklep sta se pritožila dr. Goll in njegov zastopnik dr. Mittereager direktno na predsedništvo c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu in glej čudo golemo! V petek je isti sodnik preklical svoj sklep in prepovedal zagovorniku dr. Trillerju, čim je usta odprl, vsako slovensko besedo. Ker dr. Brejc osebno pri razpravi ni bil zmogel, se je moral njegov zagovornik v interesu stvari same začasno skloniti sili, ob sebi umevno je pa, da je vložil ogorčen protest in da se bo temu protestu pridružila na vseh pristojnih mestih tudi „Zveza slovenskih odvetnikov“. Tako torej izpolnjuje svoje medene besede oni novi grški predsednik, ki se je ob svojem nastopu kar cedil same „pravice in pravičnosti“. Hvaležnejše stvarine za energično intervencijo naši državni poslanci že dolgo niso imeli!

Primorsko.

— **Veliko narodno slavlje** v Tolminu bo dne 8. septembra. „Narodna čitalnica“ blagoslovi in razvije svojo zastavo ter obhaja 45 letnico svojega obstanka; „Rokodelsko bralno društvo“ blagoslovi in razvije svojo zastavo ter obhaja 25 letnico svojega obstanka; „Prostovoljno gasilno društvo“ blagoslovi in otvori gasilni dom. Na slavnost so vabljeni vsa slovenska društva, ki naj do 15. avgusta naznajo število udeležnikov. Ker bo tedaj te tekla nova železnica v Trst, bo vsem društvom prav lahko se udeležiti te slavnosti.

— **„Tržaško podporno in bralno društvo v Trstu“** bo letos slavilo petindvajsetletnico. Slavnost bo v Narodnem domu pri Sv. Ivanu dne 3. avgusta. Vsa društva, ki se udeležijo slavnosti, naj se oglase do 15. julija pri vodstvu tega društva v Trstu, ulica Stadion št. 19.

— **Jesihovo esenco je pil** v Trstu po neprevidnosti kmet Mihael Čok, morda da je imeniten liker v steklenici. Dobil je težke poškodbe po ustih in želodcu in je moral oditi v bolnico.

— **Neuraven starec.** 70 letni hišnik Celestin Biagini v Trstu je uganjal dva meseca neuravnosti z nekim otrokom. Sodišče ga je obsodilo na 14 dnevni zapor.

— **Koprski učiteljski priredbe** dne 8. julija t. l. javen koncert s pesmami v Gorici, v prostorih hotela „Pri zlatem jelenu“. Pri koncertu nastopajo moški zbor in orkester koprskih učiteljskih. Čisti dobiček je namenjen učiteljskemu konviktu v Ljubljani.

— **Kombinirane vaje na morju** v Kopnem se bodo vršile sredi septembra okoli Pulja. Vajam bosta prisostvovala cesar in prestolonaslednik. Pomorski eskadri bo poveljeval kontreadmiral Jedina. Eskadra bo sestavljena sledeče: 1. divizija (poveljnik Jedina): ladje Babenberg, Habsburg, Arpad, Nadvojvoda Karol, Zenta, 2. divizija (poveljnik Anton Haus): ladje Monarch, Wien, Budapest, Aspern, 3. divizija (poveljnik Ziegler): St. Georg, Cesar Karol II., Szigetvar, Kaszar, Trabant. Potem se torpedovka Arman in 8 torpedovk drugega razreda.

— **Grozna rodbinska tragedija.** Na Boki se piše z dne 15. junija: Minolo noč so se trije bratje Božič v zaprtu v Čičariji prepirali med seboj tako hudo, da je slednjič prišlo do nastopa, v katerem je eden bratov padel z nožem enega brata, drugega pa mater smrtno ranil. Ubijalec je že aretovan.

— **Nova izvirna slovenska drama,** prikaz s petjem „Zlata bajka“ dr. A. Adranskega izide te dni v Trstu.

